

ФІНАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Вибірковий освітній компонент

рівень вищої освіти – **перший** (бакалаврський)

Спеціальність – **073 Менеджмент**

Освітні програми **Менеджмент фінансово-кредитної діяльності**

Викладач: **доц. Руда Л.П.**

Мова викладання: **українська**

Семестр – **5**

Кредитів ЄКТС – **5**

Лекцій – **36 год.** (денна форма)/**10 год.** (заочна форма)

Практичних – **27 год.**(денна форма)/**5 год.** (заочна форма)

Самостійна робота – **87 год.** (денна форма)/**135 год.** (заочна форма)

Вид контролю – диференційний залік

Метою дисципліни «Фінансова діяльність суб'єктів господарювання» є оволодіння здобувачами базових знань, умінь та навичок аналізу фінансової діяльності суб'єктів господарювання, результатом якої є підвищення прибутковості підприємства.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти при вивченні дисципліни:

Інтегральна компетентність – Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних і поведінкових наук.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК04. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальна (фахова) компетентність (СК):

СК17. Здатність управляти фінансовою та інвестиційною діяльністю суб'єктів господарювання, виявляти напрями оптимізації

Програмні результати навчання:

РН18. Знати способи формалізації й побудови моделей фінансової діяльності, технології розробки та реалізації управлінських рішень щодо управління фінансовими ресурсами.

РН19. Здійснювати управління фінансовою та інвестиційною діяльністю суб'єктів господарювання, виявляти напрями оптимізації.

Тематика

Змістовий модуль 1.

1. Тема 1. Основи фінансової діяльності суб'єктів господарювання

Предмет та значення курсу фінансова діяльність суб'єктів підприємництва. Підприємництво як сучасна форма господарювання. Місце фінансової діяльності серед інших видів діяльності суб'єктів підприємництва. Організація фінансової роботи в суб'єктів підприємництва. Розвиток фінансової діяльності в європейсько-американській економічній науці. Розвиток фінансової діяльності суб'єктів підприємництва в Україні.

Тема 2. Особливості фінансування суб'єктів господарювання різних форм організації бізнесу

Характеристика організаційно-правових форм підприємницької діяльності. Фінансова діяльність господарських товариств. Фінансова діяльність промислово-фінансових груп, венчурних і ріелтерських підприємств. Фінансова діяльність державних підприємств. Фінансові нормативи діяльності кооперативів і кредитних спілок та їх об'єднань. Фінансова діяльність суб'єктів малого бізнесу в Україні та країнах ЄС

Тема 3. Формування власного капіталу підприємства

Власний капітал підприємства: функції, складові та оцінка. Формування статутного капіталу акціонерних товариств. Статутний капітал товариств з обмеженою відповідальністю: формування та управління ним. Пайовий та резервний капітал підприємств.

Тема 4. Внутрішні джерела фінансування підприємства

Суть джерел фінансування підприємств. Характеристика внутрішніх джерел фінансування за використання касового підходу. Характеристика внутрішніх джерел фінансування за використання методу нарахування. Управління грошовими потоками (Cash Flow) підприємства.

Тема 5. Дивідендна політика підприємства

1. Суть та види дивідендної політики. 2. Теорії дивідендної політики.

Змістовний модуль 2

Тема 6. Фінансування підприємства за рахунок запозичених ресурсів

1. Форми зовнішнього фінансування суб'єктів підприємництва. 2. Особливості проведення операцій факторингу. 3. Запозичення ресурсів суб'єктами підприємництва за рахунок короткострокових кредитів. 4. Залучення фінансових ресурсів підприємства шляхом випуску облігацій.

Тема 7. Фінансова реорганізація підприємства

Сутність реструктуризації та реорганізації підприємства. Особливості реорганізації акціонерних товариств. Укрупнення підприємства. Подрібнення підприємства. Без зміни розмірів підприємства (перетворення). Зарубіжний досвід проведення реорганізації підприємств.

Тема 8. Інвестування підприємства

Суть та види фінансових інвестицій підприємств. Фундаментальний аналіз фінансових інвестицій. 3. Технічний аналіз фінансових інвестицій. Оцінка доцільності вкладень в інвестиції з фіксованою ставкою доходності.

Тема 9. Оцінювання вартості підприємства

Сутність та принципи оцінки вартості підприємства. Вибір методів оцінки вартості підприємства. Доходний підхід в оцінці вартості підприємства. Ринковий підхід в оцінці вартості підприємства. Майновий підхід в оцінці вартості підприємства.

Тема 10. Фінансовий контролінг на підприємстві

Сутність фінансового контролінгу. Методи оперативного фінансового контролінгу. Методи стратегічного фінансового контролінгу.

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (д.ф.)	Кількість годин (з.ф.)
	Змістовний модуль 1.		
1	Основи фінансової діяльності суб'єктів господарювання	5	1
2	Особливості фінансування суб'єктів господарювання різних форм організації бізнесу	5	1
3	Формування власного капіталу підприємства	5	1
4	Внутрішні джерела фінансування підприємства	3	1
5	Дивідендна політика підприємства	2	1
	Змістовний модуль 2		1
6	Фінансування підприємства за рахунок запозичених ресурсів	5	1
7	Фінансова реорганізація підприємства	4	1
8	Інвестування підприємства	4	1
9	Оцінювання вартості підприємства	2	0,5
10	Фінансовий контролінг на підприємстві	1	0,5
	Всього годин	36	10

Теми семінарських занять – не передбачені

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (д.ф.)	Кількість годин (з.ф.)
1	Визначення структури та вартості капіталу підприємства.	5	1
2	Оцінка фінансового стану підприємства та методи його покращання	4	1
3	Відновлення платоспроможності підприємства шляхом санації.	3	
4	Формування цінової політики підприємства та її вплив на фінансовий стан підприємства.	3	1
5	Фінансові інвестиції підприємства	3	0,5
6	Планування матеріальних запасів і грошових резервів підприємства	2	0,5

7	Види фінансового планування на підприємстві.	3	0,5
8		4	0,5
	Всього годин	27	5

Теми лабораторних занять

Не передбачено

Самостійна робота

№ з/п	Вид самостійної роботи	Кількість годин (д. ф.)	Кількість годин (з. ф.)
1	Самостійне опрацювання тем теоретичного матеріалу:		
1.1	Поняття фінансового механізму підприємства та характеристика його основних складових	8	20
1.2	Сфери фінансових відносин підприємства. Характеристики основних форм зовнішніх та внутрішніх фінансових відносин підприємства.	8	20
1.3	Особливості формування та напрями використання окремих видів власних фінансових ресурсів підприємства.	8	20
1.4	Поняття структури капіталу та її роль у забезпеченні ефективної фінансової діяльності та фінансової рівноваги підприємства.	8	20
2	Опрацювання лекційного матеріалу	11	20
3	Підготовка до практичних занять	13	20
4	Підготовка до модульного контролю (два колоквиуми)	15	10
5	Підготовка до диф. заліку	16	5
	Всього за семестр	87	135

Індивідуальні завдання – не передбачено

Методи навчання

При вивченні дисципліни використовуються:

1. Дидактичні методи – лекції з використанням мультимедійних презентацій.
2. Практичні методи: практичні завдання.
3. Метод самостійного навчання.
4. Активні методи: експрес опитування, тестування.
5. Словесні методи навчання: лекції, консультації.

Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача до виконання конкретної роботи. Форми проведення поточного контролю під час навчальних занять визначаються кафедрою.

Підсумковий контроль включає в себе здавання колоквиумів за модуль.

Під час семестрового контролю враховуються результати задачі усіх видів навчальної роботи згідно із структурою залікових кредитів.

Семестровий контроль знань здійснюється в кінці семестру шляхом

підрахування загальної кількості балів, отриманих під час навчання та здавання диф. заліку у кінці семестру.

Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів вищої освіти з окремих видів роботи та в цілому по модулях (в балах)

Вид роботи	Семестр 1		Разом
	М 1	М 2	
1. Виконання практичних завдань, усна відповідь (1 завдання – 3 б)	15	15	30
2. Виконання завдань з СРС (1 завдання – 3 бали)	15	15	30
3. Колоквіум(2 колоквіуми- 20б)	20	20	20
Усього за модуль	50	50	100
Диф. залік			+
Іспит			-
Всього	50	50	100

Шкала оцінювання в балах та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС
90 – 100	A
82-89	B
74-81	C
64-73	D
60-63	E
35-59	FX з можливістю повторного складання
0-34	F з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів вищої освіти

Рівень компетентності	За бальною шкалою	За шкалою ЄКТС	Критерії оцінювання
IV Високий (творчий)	90 – 100	A	Програмні результати досягнуті повністю. Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин; виявлено глибокі знання та розуміння описувати зміст функціональних сфер діяльності організації; сформовано необхідні практичні навички вирішувати професійні завдання із застосуванням методів менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації; усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до максимального.
III	82-89	B	Програмні результати досягнуті повністю. Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин; сформовано уміння

Достатній (конструктивний)			викладати основні ідеї щодо забезпечення функціональних сфер діяльності організації із застосуванням методів менеджменту. Необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального.
	75-81	C	Програмні результати досягнуті повністю. Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин. Вміння викладати базові ідеї щодо забезпечення завдання із застосуванням методів менеджменту, а також практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо; усі передбачені програмою навчання завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками.
II Середній (репродуктивний)	64-74	D	Програмні результати досягнуті. Теоретичний зміст курсу освоєний частково, але прогалини не носять істотного характеру, виявлено знання та розуміння основних положень забезпечення завдання із застосуванням методів менеджменту; необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять помилки.
	60-63	E	Програмні результати досягнуті. Теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання завдань не виконано або якість виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального.
I Низький	35-59	FX з можливістю повторного складання	Програмні результати не досягнуті. Теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання)
	0-34	F з обов'язком повторним вивченням дисципліни	Програмні результати не досягнуті. Теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, усі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до якого-небудь значущого підвищення якості виконання навчальних завдань (з обов'язковим повторним курсом)

**Критерії оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів за видами робіт
(викладач розподіляє відповідно до конкретного освітнього компоненту)**

Рівень компетентності	За шкалою ЄКТС	Критерії оцінювання		
		Практичне завдання (усна відповідь)	СРС (підготовка доповідей, презентацій)	Колоквіум (тести)
IV Високий (творчий)	A	3 б.: здобувач повністю розкрив суть питання, надав правильне теоретичне тлумачення визначенням та категоріям.	3 б.: здобувач повністю розкрив суть теоретичного питання, надав правильне теоретичне тлумачення визначенням та безпомилково провів необхідні розрахунки з поясненням	19-20 б.: 90-100% правильних відповідей
		2,5 б.: здобувач розкрив суть питання, але у 6	2,5 б.: здобувач розкрив суть питання, але у відповіді допущені	15-16 б.: 82-89%

Ш Достатній (конструк- тивний)	В	відповіді допущені деякі несуттєві помилки, відсутні обґрунтування окремих положень.	неправильні обґрунтування окремих положень, безпомилково розв'язав завдання, але без пояснення розрахунків, при відсутності або помилкових коментарях до отриманих результатів	правильних відповідей
	С	2 б.: здобувач розкрив суть питання, але у відповіді допущені неправильні обґрунтування окремих положень.	2 б.: здобувач розкрив суть питання, але у відповіді допущені неправильні обґрунтування окремих положень.	13-14 б.: 75- 81% правильних відповідей
ІІ Середній (репро- дуктив- ний)	Д	1,5 б.: здобувач не розкрив питання, але брав участь в обговоренні питань	1,5 б.: виставляється, якщо при виконанні завдання допущені помилки, які свідчать про недостатнє знання теорії	12 б.: 64- 74% правильних відповідей
	Е	0,5 б.: здобувач не розкрив питання, але брав участь в обговоренні питань, хоча і з деякими відхиленнями	1 б.: виставляється, якщо при виконанні допущені помилки, які свідчать про недостатнє знання теорії, пояснення відсутні або фрагментарні.	11 б.: 60- 63% правильних відповідей
І Низький	FX	0 б.: за повну відсутність відповіді	0 б.: за повну відсутність відповіді	0-10 б.: 0- 59% правильних відповідей

Академічні права та обов'язки учасників освітнього процесу

Здобувачі та викладачі повинні дотримуватися норм забезпечення честі, гідності, взаємної поваги і довіри, рівноправності та толерантності усіх учасників освітнього процесу шляхом дотримання принципів академічної доброчесності, викладених у **«Положенні про академічну доброчесність у ВНТУ»**.

З метою запобігання та виявлення плагіату у навчальних роботах, розвитку навичок коректної роботи із джерелами інформації та впровадження практики належного цитування, дотримання вимог наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань та активізація самостійності й індивідуальності при створенні авторського твору і відповідальності за порушення загальноприйнятих правил цитування слід дотримуватись норм **«Положення про запобігання академічному плагіату та порядок його виявлення у навчальних, наукових, кваліфікаційних та науково-методичних роботах у ВНТУ»**.

З метою визнання результатів навчання здобутих під час неформальної та/або інформальної освіти (що здобувалася за освітніми програмами та не передбачала присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але могла завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій, а також освіти, яка здійснювалася у порядку самоосвіти), здобувачі можуть скористатися відповідними процедурами, наведеними у **«Положення про**

порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти у ВНТУ».

Здобувачі мають право оскаржити результати проміжних та підсумкових контрольних заходів, але не лише на підставі аргументованих пояснень, відповідно до «Порядку організації та проведення заліків, диференційованих заліків, екзаменів у ВНТУ», а також безпосередньо звернувшись до освітнього омбудсмена, згідно

«Положення про освітнього омбудсмена з прав студентів ВНТУ».

З метою вирішення конфліктних ситуацій, що можуть виникнути у здобувачів із іншими учасниками освітнього процесу та/або недопущення виникнення конфліктних ситуацій слід бути обізнаним у нормах **«Кодексу етики ВНТУ».**

Здобувачі ВНТУ мають керуватися принципом «нульової толерантності» до будь-яких проявів корупції і повинні вживати всіх передбачених законодавством заходів щодо запобігання, виявлення та протидії корупції і пов'язаним з нею діям (практикам), відповідно до **«Антикорупційної програми ВНТУ».**

Наведені документи оприлюднені на сайті ВНТУ: <https://vntu.edu.ua/uk/public-info/zag.html>.

Рекомендована література Основна

1. Облік фінансової діяльності та аудит. Частина 1: практикум / Малініна Н. М., Причепка І. В., Руда Л. П., Мельничук Д. П. Вінниця: ВНТУ, 2021. 88с.
2. Облік фінансової діяльності та аудит. Частина 2: практикум / Малініна Н. М., Причепка І. В., Руда Л. П., Мельничук Д. П. Вінниця: ВНТУ, 2021. 96с.
3. Джеджула В. В., Єпіфанова І. Ю. Збірник практичних завдань для організації самостійної роботи з дисципліни «Фінансова діяльність суб'єктів господарювання»: [Електронний навчальний посібник]. Електронні текстові дані (1 файл: 1,43 Мбайт). Вінниця : ВНТУ, 2017. 86 с.
4. Аранчій В.І., Чумак В.Д., Бражник Л.В. Фінанси підприємств: навч. посіб. 2-ге вид., розшир. та доповн. Полтава: РВ ПДАА, 2018. 350 с.
5. Бедринець М.Д., Довгань Л.П. Фінанси підприємств: навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2018. 292 с.
6. Ruda L., Kraus O. (2024) The impact of globalization on international financial markets. Innovation and Sustainability, no.2, pp. 53-59. URL: <https://ins.vntu.edu.ua/index.php/ins/article/view/251/235>
7. Руда Л. П., Белякова К. С. Особливості функціонування сучасних підприємств за умов невизначеності. Матеріали ІІІ науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 20-22 березня 2024 р. Електрон. текст. дані. 2024. URI: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2024/paper/view/19730>.
8. Руда Л. П. Фінансовий ринок та його роль в економіці України. Л. П. Руда, А. С. Осатюк . Матеріали ІІІ науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 21-23 червня 2023 р. – Електрон. текст. дані. – 2023. – Режим доступу: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2023/paper/view/17971>.
9. Руда Л.П., Причепка І.В., Липецька О.Р. Організація обліку та методичні засади проведення аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками. Економіка та суспільство. 2022. № 35. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-35-48>.

10. Руда Л. П. Економічна безпека підприємства як основа антикризового управління. Л. П. Руда, О. С. Поліщук. Матеріали ЛІІ науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 21-23 червня 2023 р. – Електрон. текст. дані. – 2023. – Режим доступу: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2023/paper/view/17530>.

Додаткова

11. Рішук Л.І. Управління ризиками: конспект лекцій. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ. 2020. 68 с.

12. Прудкий В.В. Управління ризиками виробництва інноваційної продукції для забезпечення розвитку підприємства: магістерська дисертація: 073 Менеджмент,-2020.-106с.URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/38513/1/Prudkyi_magistr.pdf

13. Єпіфанова І. Ю., Джеджула В. В., Іванчик Т. В. Фактори впливу на формування прибутку підприємств. Modern Economics. 2019. № 14. С. 81-86. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua>.

14. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання [Текст] : навч. посібник. К. : КНЕУ, 2018. 554 с.

15. Філіна Г.І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2017. 320 с.

16. Підприємство-хто Ваш клієнт URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/coursev1:Prometheus+ENTREPRENEURSHIP101+2021_T2/about

17. Як діяти далі: бізнесу про сталий розвиток URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/coursev1:Prometheus+SDB101+2020_T2/about

Інформаційні ресурси

18. ННР дисципл. «Фінансова діяльність суб'єктів господарювання» в системіJetIQ, URL: https://iq.vntu.edu.ua/method/by2.php?card_id=85205 (дата звернення: 11.04.24).

19. Господарський кодекс України: Кодекс України від 16.01.2003 р. № 436- IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15/page>

20. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 р. № 514-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/514-17/page>

21. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>

22. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21.06.2018 р. № 2473- VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19>

23. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 14 жовтня 2014 року N 1702-VII/ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-18>.

24. Про затвердження Програми розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні : Постанова КМУ від 2 лютого 2011 р. N 389. URL: <http://mjk.lutsk.ua/folder/view/KabMin>

25. Про схвалення Концепції забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2012 р. № 569-р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/569-2012-%D1%80>